

4. Красота О. Середній клас в Україні: сутність та класифікаційні ознаки. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/download>

Ткач Юлія

Науковий керівник – доц. Григоровук Н. А.

ВЕРСАЛЬ: ПОЛІТИЧНИЙ І КУЛЬТУРНИЙ СИМВОЛ ФРАНЦІЇ НАПРИКІНЦІ XVII - НА ПОЧАТКУ XVIII СТОЛІТТЯ

Версальський палац і сад називають восьмим чудом світу. Це головний сад планети, де відвідувачів зустрічають поважні мармурові статуї античних богів, цілий комплекс фонтанів та ідеальний ландшафтний дизайн. У всьому тут вражає розкіш, яка не припиняє дивувати впродовж кількох століть.

Актуальність досліджуваної проблеми полягає в тому, що двір, зосереджений у Версалі і створений Людовіком XIV, вплинув не тільки на культурний розвиток Франції, а й на політичне життя королівства і всієї Європи. Версаль був не просто будинком, де жив король. Тут вирішувалися найважливіші державні справи, приймалися послы інших держав. І зараз, кажучи про Францію раннього нового часу і її політичний устрій, заснованому на системі жорстко централізованої королівської влади, не можна не згадати про Версаль, який був в цей період символом французького абсолютизму.

Зважаючи на актуальність вибраної теми, можна поставити перед собою мету дослідити роль Версаля в житті французького суспільства кінця XVII – початку XVIII століття.

Шляхом складних підрахунків, дослідники вирішили обчислити вартість Версальського дива, прирівнюючи тодішній лівр до вартості срібла. Вони дійшли до фантастичної цифри еквівалентом 260 мільярдів євро. Однак, дороговизна і краса архітектури – це не все чим вирізнявся Версаль у XVII–XVIII століттях. Ключовим аспектом Версаля був його вплив на тодішнє суспільство. Що ж до актуальності даної проблеми дослідження, то вона полягає в тому, що двір, зосереджений у Версалі і створений Людовіком XIV, вплинув не тільки на культурний розвиток Франції, а й на політичне життя королівства і всієї Європи. Версаль був не просто будинком, де жив король. Тут вирішувалися найважливіші державні справи, приймалися послы інших держав. І зараз, кажучи про Францію раннього нового часу і її політичний устрій, заснованому на системі жорстко централізованої королівської влади, не можна не згадати про Версаль, який був в цей період символом французького абсолютизму.

Історію його створення варто розпочати з XVII століття, коли світська влада, наслідуючи владу церковну, захотіла впливати на уми людей і суспільну свідомість, а королі представляли себе людьми особливої породи, вищого порядку, ніж всі інші. Саме Божественне провидіння своєю волею піднесло їх над простими смертними.

Людовік XIV був наймогутнішим європейським монархом, тому пишне звеличення влади стало частиною його політичної програми. Спочатку королівський палац планували побудувати в Парижі. Для цього з Італії був викликаний сам великий Берніні. Однак цей грандіозний задум так і не був здійснений. Волею долі символом абсолютної монархії став Версаль.

Причин чому Людовік XIV вирішив звести Версальський палац називають декілька. Одні вважають, що він створив його для своєї коханої Лавальєр. Ще однією версією є те, що в розташованому у Парижі Луврі – резиденції французьких королів, було небезпечно, відтак молодий король вирішив збудувати новий палац за межами міста. Третя причина – прозаїчна. І вона говорить, що поштовою до зведення палацу була проста заздрість, яку пережив король, побачивши замок свого міністра фінансів у Во-ле-Віконт. У результаті Людовік XIV прийняв рішення, що його палац повинен перевершити за розкішню всі. Він найняв ту саму команду майстрів, яка працювала у Во-ле-Віконт: архітектора Луї Лево, художника Шарля Лебрена і ландшафтного архітектора Андре Ленотра та наказав їм створити таку споруду, яка повинна перевершити палац міністра за розмірами та розкішню у сто раз [5]. Таким чином Версальський палац став апофеозом забаганкам екстравагантного «Короля-Сонце», як любив називати себе Людовік XIV. Деякі психологи люблять шукати коріння безмежної любові

Людовіка до розкоші в його важкому дитинстві і в тому, що Мазаріні до своєї смерті в 1661 р. не допускав його до реальної влади.

Коли ж мова заходить про кошти, витрачені на версальське будівництво, історики одноставно погоджуються, що палац, коштував величезних сум. А якщо ми візьмемо до уваги вартість внутрішнього оздоблення, то отримаємо колосальні цифри. Хоча генеральний контролер фінансів Жан-Батист Кольбер намагався вселити королю схильність до ощадливості, бажання слави короля обходилося дорого. До того як Кольбер ще не став суперінтендантом будівництва, з 1661 по 1663 рр. Версаль коштував уже півтора мільйона (протягом чотирьох років він поглинув те, що Фонтенбло з'їв за 17 років). Майже вся ця сума використана, по всій видимості, без усякої міри, для створення парків. Король купував, збільшував, розширював, округляв своє володіння. Він придумує басейни, нові партери, оранжерею, боскети. У 1664 р. Версаль коштував адміністрації будівництва 781000 ліврів; в наступному році – 586000. Кольбера, безсумнівно, турбували ці численні витрати. Він турбувався і навіть злився. У листі, який він писав королю (вересень 1665) звучить тривога. «Якщо Ваша Величність побажає виявити в Версалі, де за два роки витрачено понад п'ятсот тисяч екую сліди слави, Ви, безсумнівно, засмутитеся, не знайшовши її» [1, с. 116].

Цікаво, що абсолютно всі рахунки, пов'язані з будівництвом палацу, збереглися до нашого часу. Сума, що враховує всі витрати, становить 25725836 ліврів (1 лівр відповідав 409 г срібла), що в загальному рахунку становило 10 500 тонн срібла або 456 мільйонів гульденів по 243 г срібла. Перерахунок на сучасну вартість практично неможливий, але всі ці витрати було розподілено на 50 років, протягом яких йшло будівництво Версальського палацу, завершеного в 1710. Але якщо ще раз як слід задуматися, то затрачене було не такими вже астрономічним порівняно з витратами на війни і з тим, якого політичного і художнього розквіту досяг двір за часів великого короля і далі, протягом усього століття Просвітництва. Не можна сказати краще, ніж П'єр Верле: «Всі погодяться, що Людовік XIV, подарувавши нам Версаль, збагатив Францію ... Витрати великого короля подарували світу замок, яким не можна не захоплюватися» [2, с. 134].

Для того аби зрозуміти Версаль тієї епохи, необхідно уявити собі кипуче, метушливе життя, для якої він служив великої ареною і про яку тільки старовинні гравюри і мемуари сучасників дають деяке поняття. За відсутності короля Версаль нагадував театральну сцену в години, коли немає вистав. Порожні алеї, розставлені безладно декорації, всюди неробство. Але ось прийдуть король і двір заповнять церемоніймейстери, закипить робота декораторів, в саду гримить музика, по доріжках гуляють гості, і з настанням темряви перетворений безліччю вогнів сад являє собою видовище, в якому театральні вистави зливаються з театральністю життя, наряди акторів – розкішними туалетами гостей.

Версаль можна сприймати як дійство, що розгортається на великих просторах, в різних інтер'єрах, в якому беруть участь різні персонажі – види мистецтва, окремі твори – і все це майстерно зрежисовано. Світ - театр, Версаль – теж театр зі свої головним актором (як тут не згадати один з головних принципів класичного театру - принцип єдності дії, згідно з яким повинен бути чітко виражений головний персонаж). При світлі феєрверків і ілюмінацій по каналах парку під музику Ж. Б. Люллі ковзав розважальний флот, на підмостках, перекинутих через басейни, грали Мольєра, постійно влаштовувалися маскаради, в тіні боскетів і трельяжів чи розігрувалися, чи то всерйоз затівались фривольні гри. В цей час стала складатися спеціальна садова музика, а вже згаданий придворний композитор Людовіка Люллі створив спеціальний «версальський стиль» в музиці; він «писав музику для садових придворних свят, балетів, пантомім, маніфестацій, пасторалей, ідилій. Відома його знаменита «Версальська еклога» [3, с. 106].

Ансамбль переростає і Версальське послання людству показує і переконливо доводить, чого може досягти суспільство, натхненне єдиною ідеєю. Одночасно це і мрія, матеріалізована фантазія єдності людини і природи, в якій, на відміну від сучасних протиріч між ними, природа не мстить людині і не ворожа їй, але виступає співтворцем, співавтором людських діянь. Версаль був призначений для того, щоб говорити про велич короля, але якщо вслухатися в його нашіптування, то легко розрізнити щось зовсім інше - символ віри про людську велич взагалі.

Проте, не настільки тісно двір був пов'язаний з провінцією, але і її погляд був постійно прикутий до місця, де жив король. Лабрюйєр писав з цього приводу: «Якщо дивитися на королівський двір з точки зору жителів провінції, він являє собою дивовижне видовище. Варто познайомитися з ним – і він втрачає свою чарівність, як картина, коли до неї підходиш занадто близько». Фюрет'єр вважав, що «двір добре виховує провінціалів ... Ця гарна школа, в якій навчаються життя ... Провінціали незабаром звільняються від нальоту провінційності, коли потрапляють в Париж, до двору, на службу в армію» [4, с. 392]. Дійсно, всупереч існуючій в історіографії думці, двір не був відрізаний від решти Франції. Король це знав, радів цьому і використовував це. Суспільство постійно отримувало інформацію про палацове життя і було цим задоволене.

Якщо можна так узагальнити, то Версаль – це справжнє дітище XVII століття за своїм задумом і розмахом втілення. Навряд чи якийсь інший вік міг кинути настільки гігантські зусилля на будівництво справжнього храму монаршої влади (Версаль і до цього дня залишається найбільшою монаршою резиденцією Європи). У фасадах Версаля, в його інтер'єрах, буквально в кожній деталі читається послання, звернене до французів і представників інших націй. Версаль вихваляє діяння Людовіка XIV: його перемоги, його перетворення, його рішення – все його правління і саму монаршу владу, яка втілилася в Людовіку XIV.

Отже, саме правління Людовіка XIV стало епохою «французького двору» і придворних. До цього часу навіть поняття такого не існувало. Завдяки своєму двору король міг контролювати вельмож, це був абсолютизм у чистому вигляді. Однак, не тільки придворних хвилював Версальський двір: парижани жадали побувати у Версалі, а провінціали вважали його чудом. І він таким був! Адже Версаль відіграв одну з ключових ролей у французькому суспільстві – він став символом єдності короля, держави, народу; став місцем прийняття ключових політичних рішень; став прикладом для наслідування; став центром інтриг і тасмниць придворних і був засобом управління двором й аристократами; став втіленням смаку, мистецтва і величі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боссан Ф. Людовик XIV, король-артист: біографія. Москва: Аграф, 2002. 272 с.
2. Конькова, Е.А. Версаль: учебник. Москва: Вече, 2008. 241 с. URL: <https://rucont.ru/efd/224585> (дата звернення 16.03.2020)
3. Лихачев Д. С. Поэзия садов. Ленинград: «Наука», 1982. 341 с.
4. Ларошфуко Франсуа Максими і моральні роздуми: мемуари. Москва, 2005. 512 с.
5. Версаль – восьме чудо світу. *ВГОЛОС*: веб-сайт. URL: https://vgolos.com.ua/articles/versal-vosme-chudo-svitu_118913.html (дата звернення 16.03.2020)

Шафранський Віталій

Науковий керівник – доц. Костюк А. В.

ФРАНСУА МІТТЕРАН: ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ

Остання третина XX століття була досить непростим періодом в історії не тільки таких великих держав як Великобританії чи Німеччина, а і в політичному житті Франції. В цей час пост президента П'ятої республіки обіймав Франсуа Міттеран, людина, котра намагалась змінити країну, посиливши державний сектор в політичному та економічному житті П'ятої республіки та перетворити її на одну із найрозвинутіших держав Західної Європи.

Метою нашої розвідки стало з'ясування ролі і місця Франсуа Міттерана в житті П'ятої республіки. Завдання дослідження полягає в тому, щоб розкрити основні етапи формування Ф. Міттерана, як особистості, політика та реформатора, оцінити внесок політика у розбудову французької держави та проаналізувати основні напрямки внутрішньої та зовнішньої політики президента.

Проаналізувавши проблему варто відзначити, що окремі аспекти діяльності Ф. Міттерана були певною мірою простежені у працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед яких